

Restaurátorský průzkum a záměr
Vstupní dveře do budovy Nejvyššího soudu v Brně

Pasířst Houska & Douda

2024

Zadavatel: Nejvyšší soud, správa soudu, Burešova 20, Brno

Restaurátorské práce: Petr Douda - Houska & Douda s.r.o

Pražská 71, Buštěhrad, 273 43

tel: [REDACTED], email: [REDACTED]

Předmět průzkumu: funkcionalistické vstupní dveře hlavního portálu budovy

Zodpovědný restaurátor: Petr Douda

oprávnění k restaurování MK. Č. 57624/2015

Ivan Houska

oprávnění k restaurování MK. Č. 1241/1999

© Petr Douda 2024

Fotodokumentace: Petr Douda

Zpracoval:

Petr Douša

Na Buštěhradě dne 23. 5. 2024

Předmět restaurování: Vstupní dveře do budovy

Majitel: ČR

Lokalita: Brno

Rejstříkové č. ÚSKP: 28839/7-96

Materiál: železo, bílá mosaz, žlutá mosaz

Technologie zpracování: zámečnická / pasířská

Datace: budova postavená roku 1932, původně sloužila jako sídlo Všeobecného penzijního ústavu.

Rozměry: vstupní otvor š. 2370, v. 2300 mm, křídlo dveří š. 1185 v.2300 mm,

Hlavní vchod do budovy Nejvyššího soudu

Funkcionalistická budova původně Všeobecného penzijního ústavu, postavená v roce 1932 podle projektu Emila Králíka, profesora brněnské vysoké školy technické. Původně šestipodlažní budova s železobetonovým skeletem uzavírá a spojuje řady domů dvou ulic. Hlavní administrativní blok je oddělen od bočních obytných částí prosklenými schodišti. Prosklený vchod vede do velkoryse pojatého vestibulu obloženého mramorem. Od 60. let 20. století zde sídlil Krajský výbor KSČ, v roce 1986 proběhla podle projektu Milana Steinhausera nadstavba mansardového patra a do nádvoří byl vestavěn sál. Budova je od roku 1958 chráněna jako nemovitá kulturní památka. (Zdroj Wikipedie)

Vstup do budovy je řešen proskleným portálem se dvěma za sebou umístěnými dvoukřídlími dveřmi. Křídla jsou kromě obvodového rámu dělena ještě horizontálně příčkou v jedné třetině pole. Vnitřní dveře jsou vyrobeny z jaklového profilu 65x37 taženého z bílé mosazi (pakfon), tak jako ostatní části portálu. Rám z jaklu je letován tvrdou pájkou. Jsou zde použity i profily T a L z bílé mosazi. Zasklení je provedeno jednoduchým sklem opatřené bezpečnostní folií. Vnější dveře jsou pravděpodobně zhotoveny už jako kopie, a to z důvodu rozdílného provedení konstrukce. Konstrukce je oproti vnitřním dveřím tvořena železným jaklovým profilem 60x30 obloženým plechem z bílé mosazi. Zasklívací L profily jsou ohýbané z plechu. Obvodová klapačka křídla je již osazena ve žluté mosazi. Použitý obkladový materiál bude pravděpodobně trochu jiného složení než původní obklady a tím i oxiduje do tmavšího odstínu. Oboje dveře jsou osazeny svislým madlem z trubky průměru 35 mm. Usazení křídel je provedeno na podlahový závěrač, horní uložení je na čep do rámu stěny. Jsou zde osazeny jednoduché zámky s el. ovládaným protikusem zámku.

vstupní portál

Stav před restaurováním – průzkum:

Předmětem restaurování jsou pouze vnější dveře, které z provozního hlediska neplní bezproblémový chod při plné zátěži, zejména v chladných obdobích roku, kdy musí být zavřeny. Při otevírání dveří dveře drhnou o dlažbu a o kryty zemních nefunkčních dovíračů. Horní uložení dveří je jednoduché bez kluzného ložiska a má vůle, díky kterým jsou dveře svěšeny. Uložení v nadpraží je nutné často měnit. Váha těchto dveří bude o něco větší než u dveří vnitřních. Vnitřní dveře mají velké vůle již také. Zemní zavírač je značky Geze TS 550 byl nový, ale dveře údajně neutáhl, a proto byl vypnut vyříznutím pružiny. Zámky dveří jsou značně vyběhané. Na křídla jsou v horní části osazeny nové zavírače značky Assa Abloy, které v současné době, pokud dveře nedrhnou o zem, plní svou funkci relativně dobře.

Obklady dveří jsou místy odpadlé a uvolněné, rám nadpraží dveří je na mnoha místech z neznámého důvodu provrtán a při otevření dveří nepůsobí dobře. Na obkladech jsou použity při provozních opravách nevhodné šrouby, nezapuštěné samořezy. Ty byly použity asi proto, že závity v železné konstrukci byly strhané. V rámu křídel jsou umístěny zapuštěné zástrčky pro aretaci, které jsou také již rozlámány. Na otevíravém levém křídle je osazena esteticky rušivá výrazná zástrčka pro aretaci křídla v otevřené poloze.

Povrch pakfonového (bílé mosazi) obkladu je zoxidovaný do tmavé barvy zanesen usazenými mastnými nečistotami. Klapačka křídel je doplněna již z mosazného plechu, různě polámaná vyřezaná a deformovaná.

Vyhodnocení průzkumu: Hlavním důvodem provozních problémů je souběh více faktorů. Váha křídel, špatné horní uložení čepů spojené s častým otvíráním. Čep je v pouzdru uložen jednoduše, absence údržby z důvodu špatného přístupu pro mazání, způsobuje časté a rychlé opotřebení čepu a následné svěšení křídla, které pak drhne o zem. Pokud dveře neběhají volně v uložení, tak i silné dovírače s dveřmi mají problémy.

Obklad dveří byl ve spodní části vlivem drhnutí o zem deformován, utržen a znovu kotven k rámu. Zástrčky a zámky vlivem svěšení křídel nezapadaly do protikusů a docházelo k poškození. Následně byly provozně a provizorně v rámci možností opraveny a upraveny stejně jako obklady dveří.

Požadavky investora a uživatele objektu:

Při restaurování obnovit co nejvíce původní vzhled křídel se zachováním profilace rámu jako u vnitřních původních dveří. Křídla osadit bezpečnostním dvojsklem. Osadit elektricky ovládaný zámek dveří, osadit zemní funkční dovírač-otevírač dveří-minimálně poloautomat (případně osadit tento mechanismus na horní část křídla místo současného zavírače), horní uložení provést na ložisko, osadit doraz otevřených dveří s aretací při otevření. Tuto funkci může řešit pohon nebo zavírač. Tyto mechanismy osadit na obě křídla.

Restaurátorský záměr:

S ohledem na to, že vchodové dveře jsou po restaurování určeny k tomu, aby opět plnily svou původní funkci, a to v těžkém provozu, nemá navrhovaný postup konzervační charakter. Základní filosofií navrhovaného restaurátorského postupu je tedy rehabilitace funkčnosti i estetického vnímání této řemeslné práce. K zachování tohoto prvku bude však třeba použít modernější dostupné mechanismy, které bohužel, nemusí zcela odpovídat historickému vzhledu. Obklady a původní prvky, které bude možné použít, budou repasovány a vráceny v maximální možné míře.

Navržený postup bude v průběhu prací s velkou pravděpodobností drobně upraven, a to zejména po demontáži křídel a demontáži obkladů a uložení dveří.

Navržený restaurátorský postup:

- Fotodokumentace, zaměření a kontrola svislých os pantů
- Po konzultaci se zástupci provozovatele a NPÚ se stanovení způsobu opravy, usazení křídel, provedení zajištění otevřených křídel, osazení pomocných zavíračů a zámků
- Demontáž skel a křídel, zaměření a kontrola svislých os pantů, demontáž obkladu nadpraží a protikusu horních čepů, demontáž podlahového zavírače, transport křídel do dílny.
- Dokumentace stavu, demontáž obkladů, klapáčky, kování a podrobný průzkum na dílně. Sumarizace všech chybějících a poškozených částí, technologické zkoušky.
- Na prvním kontrolním dnu bude předložen rozšířený restaurátorský záměr a komise bude seznámena s novými poznatky a výsledky technologických zkoušek. Budou předloženy návrhy provedení nového uložení čepů a pomocných mechanismů. Na základě rozhodnutí komise, pak bude stanoven přesný postup a rozsah restaurátorských prací.
- Oprava, rovnání ocelového rámu křídel, případné zhotovení kopie. Mechanické opravy poškozených částí a dílů.
- Osazení funkčních zástrčí, zámků, výroba nového uložení čepů. **Horní čep bude uložen do pouzdra s ložiskem** tak, aby nedocházelo k častému opotřebení čepu a zaručilo křídílům volný dlouhodobý chod. Zkouška na místě usazením do rámu a křídel.
- Příprava pro osazení dvevního poloautomatického dovírače a el. vedení ovládaní. Vedení bude vně konstrukce. Zde bude nutná součinnost dodavatele mechanismů.

- Čištění demontovaných obkladu, madel, pomocí organických rozpouštědel, selekce použitelných prvků a jejich repase. Předpoklad je cca 20-30% z celku.
- Zhotovení nových profilů obkladů z pakfonového plechu. Pro ostrohranost profilu bude třeba v místě ohybu plech naškrábnout, ohnout a ohyb proletovat. Pasování obkladů na konstrukci. Osazení nové klapačky křídel.
- Na očištěný povrch železné konstrukce křídel a nadpraží po odstranění korozních produktů aplikovat odrezovač s fosfatizačním účinkem. Následně provést nátěr například barvou silikon akrylátovou Bilak zn Primer, minimálně ve dvou vrstvách. Konstrukce křídel může být i žárově zinkována.
- Výroba horní a spodní zástrčky naložené na křídle ve stejném provedení jako na vnitřním křídle. Zhotovení dorazu pro otevřené dveře s možností aretace při otevření, před zhotovením bude předložen nákres a model provedení.
- Zhotovení nových zasklívacích L 20x10 lišt pro usazení dvojskla s bezp. folií, sklo 2x4mm.
- Povrchová úprava pakfonových obkladů bude vyvzorována a předložena ke schválení, bude řešena po konzultaci s pracovníkům NPU. Předpoklad je matný čistý povrch. Povrch obkladů nebude fixován lakem maximálně voskem.
- Montáž obkladů a klapáček na křídla.
- Nový obklad na dřevý obklad rámu nadpraží na místě.
- Transport, montáž na místo osazení závěrače a elektrického zámku, seřízení bude provedeno dodavatelskou firmou závěrače a el. zámků
- Restaurátorská zpráva

Přílohou je fotodokumentace

Přílohou zprávy jsou katalogové listy navrženého vrchního závěrače od firmy Assa Ebloy.

Podlahové závěrače neumožňují elektronickou asistenci otevření dveří, proto je navržen vrchní pohon. Profil závěrače je stejné velikosti jako světlosti profilu rámu, to je 70 mm, a tím nebude zasahovat do průhledu prosklené konstrukce.

Tento poloautomatický závěrač je osazen na dveřích magistrátu Hl. města Prahy.

V příloze jsou pak také doporučené zemní závěrače s popisem, které umožňují pouze aretaci v otevřené poloze, nemají pohon k přímoci otevření.

Celkové pohledy

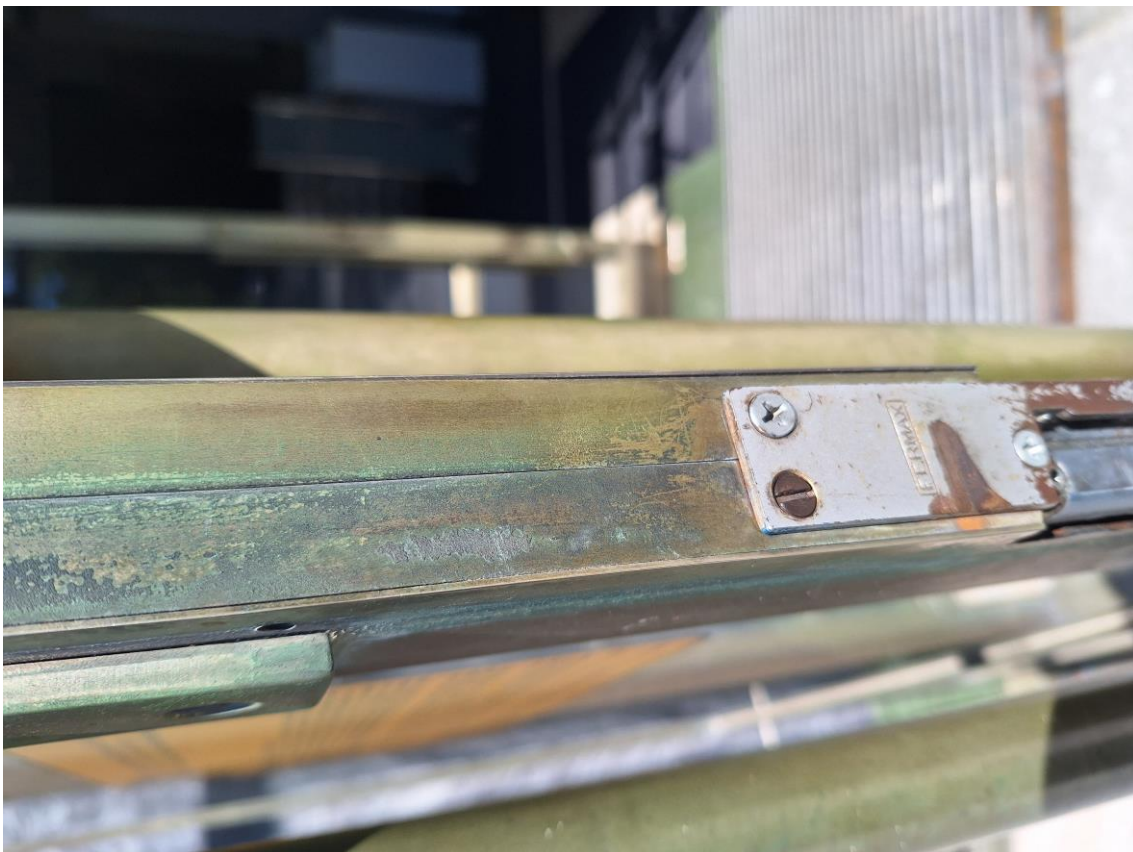
Levý roh -, poškozená MS klapačka křídla
Střed dveří – mosazná klapačka, zoxidovaný povrch

Osazení zámku, záplaty na obkladech, vrtané díry
Spodní uložení křídla, svěšená část, použití nevhodných šroubů

Pohled na stav obkladů ve falcu dveří

Zasklívací lišty na vnějších dveřích
Pohled na uchycení madla a vyříznutou upravenou klapačku vnějších dveří

Horní protikus čepu umístěn v nadpraží
Pohled na nefunkční zemní zavírač Geze Ts 550 N

Nově osazený horní zavírač Assa Abloy bez pohonu, zatím funkční
Poškozené zástrče v jaklovém rámu dveří

Nevhodná aretace otevřených dveří

Dochovaná zástrč na vnitřních dveřích, tento typ navrhuji použít na vnějších křídlech
Rozdílná barevnost – oxidace obkladu původního (světlejší) a novějšího (tmavší)

Pohled na původní dochované vnitřní dveře a způsob zasklení

Pohled na původní dochované vnitřní dveře - letovaný spoj rámu z pakfonového profilu
Pohled na výřez do jaklu pro zámek

